

7. Пудовочкин Ю.Е. Учение о преступлении: Избранные лекции. – Москва: Юрлитинформ, 2010. – 280 с.

Ключові слова: злочин, стадія, замах, готування, концепія, закінчений злочин.

Ключевые слова: преступление, стадии, приготовление, покушение, оконченное преступление.

Key words: crime, stage, crime preparation, attempted crime, completed crime.

КОЛОМІЄЦЬ ЮЛІЯ ЮРІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент*

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ СУБ'ЄКТІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ

В юридичній літературі стосовно кримінально-правової політики виділяють суб'єктів та учасників кримінально-правової політики. Суб'єктами кримінально-правової політики визнаються ті державні інституції, які формують кримінально-правову політику. До них належать: Верховна Рада України; Президент України; Кабінет Міністрів України; Конституційний Суд України; Вищий спеціалізований суд України; Верховний Суд України. Учасники кримінально-правової політики, на відміну від суб'єктів, не формують кримінально-правову політику, а лише діють у сфері кримінально-правової охорони та регулювання. Як учасники кримінально-правової політики виступають: суди загальної юрисдикції; правоохоронні органи (прокуратура, МВС, СБУ, органи податкової міліції, органи Державної кримінально-виконавчої служби та ін.); громадяни (як при додержанні ними кримінально-правових приписів, так і у випадках притягнення їх до кримінальної відповідальності за порушення норм КК) [1, с. 8].

Кримінально-правова ідеологія та кримінально-правова політика не тотожні поняття. Якщо кримінально-правова ідеологія – це сукупність світоглядних ідей про охоронну функцію кримінального права, то кримінально-правова політика – це напрями діяльності держави у сфері протидії злочинності. Виходячи з цього суб'єктами кримінально-правової ідеології є не тільки суб'єкти наділені владними повноваженнями, але й інші суб'єкти організації спільної діяльності людей.

До суб'єктів кримінально-правової ідеології наділених владними повноваженнями належать: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Конституційний Суд України, Верховний Суд, Європейський суд з прав людини. Загальновідомо, що середовище безпосередньої контактної взаємодії людей впливає на формування та впровадження ідеології іноді більше, ніж середовище створене суб'єктами, наділеними владними повноваженнями на макрорівні. Безпосередня контактна взаємодія людей відбувається в сім'ї,

дружній компанії, шкільному класі, студентській групі, виробничому, трудовому колективі, церкві та інших громадських організаціях. Отже поряд із суб'єктами, наділеними владними повноваженнями, у формування та впровадженні кримінально-правової ідеології приймають участь суб'єкти, від яких залежить організація спільної діяльності людей, а саме: сім'я, освіта, громадськість, релігійні та інші громадські організації.

Особливу роль під час формування та впровадження кримінально-правової ідеології відіграють суб'єкти, діяльність яких пов'язана зі створенням та розповсюдженням інформації. До таких суб'єктів належать науковці, представники різних видів мистецтв та засоби масової інформації. Дуже популярною серед населення на буденному рівні є діяльність представників різних видів мистецтв (художньої літератури, музики, кіномистецтва, театру, живопису, архітектури, скульптури) та засобів масової інформації. Як і наука, вони можуть виконувати пізнавальну, світоглядну (ідеологічну), інформаційну, аксіологічну, прогностичну та інші функції, але тільки наука здатна надати об'єктивну, раціонально обґрунтовану та аргументовану інформацію про навколишній світ.

Кримінально-правова ідеологія у реальному житті (на практиці) виявляється під час соціально-правового спілкування людей, які виконують в суспільстві різні соціальні ролі, та по-різному ставляться до кримінального права. На загальнотеоретичному рівні відомо, що в системі суспільних відносин особистість виступає одночасно як об'єкт впливу та суб'єкт діяльності. Особистість може сприймати дійсність не тільки адекватно, але й неточно, неповно, помилково. Незважаючи на це вона все одно приймає участь у кругообігу інформації в суспільстві, створюючи стереотип правомірної або неправомірної поведінки. На підставі викладеного можна зробити висновок, що серед осіб, які знаходяться під впливом кримінально-правової ідеології, є як особи, які діють в межах кримінального закону, так і особи, які порушують кримінальний закон (як правило, кримінально-правова ідеологія такими особами сприймається у спотвореному вигляді).

Під безпосереднім впливом кримінально-правової ідеології діють як особи, які беруть участь у кримінальному провадженні, так і особи, які беруть участь у виконанні покарання та реалізації інших заходів кримінально-правового впливу. За п. 25 ч. 1 ст. 3 КПК України учасниками кримінального провадження – є сторони кримінального провадження, потерпілий, його представник та законний представник, цивільний позивач, його представник та законний представник, цивільний відповідач та його представник, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, особа, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію), заявник, свідок та його адвокат, понятий, заставодавець, перекладач, експерт, спеціаліст, представник персоналу органу пробації, секретар судового засідання, судовий розпорядник. Усі перераховані суб'єкти користуючись наданими

їм правами та виконуючи покладені на них обов'язки створюють уявлення про охоронну функцію кримінального права, сприяють або перешкоджають реалізації кримінально-правової ідеології. Наприклад, деякі сучасні науковці звертають увагу на те, що характеристика суддівського розсуду можлива через такі категорії, як правомірна поведінка і зловживання правом [2, с. 98]. Звісно, зловживання правом з боку суддів під час здійснення кримінального провадження руйнує в свідомості громадян образ кримінального права, заснованого на історично сформованих загальноправових, міжгалузевих, галузевих принципах права. Зловживання правом під час здійснення правосуддя може відбуватися з боку будь-якого учасника кримінального провадження, але тільки суд від імені держави встановлює істину та приймає рішення зі справи, які після набрання ними законної сили, є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України.

У ст. 1 КВК України сказано, що завданнями кримінально-виконавчого законодавства України є визначення принципів виконання кримінальних покарань, правового статусу засуджених, гарантій захисту їхніх прав, законних інтересів та обов'язків; порядку застосування до них заходів впливу з метою виправлення і профілактики асоціальної поведінки; системи органів і установ виконання покарань, їх функцій та порядку діяльності; нагляду і контролю за виконанням кримінальних покарань, участі громадськості в цьому процесі; а також регламентація порядку і умов виконання та відбування кримінальних покарань; звільнення від відбування покарання, допомоги особам, звільненим від покарання, контролю і нагляду за ними. Аналіз кримінально-виконавчого законодавства України свідчить про те, що особи, які беруть участь у виконанні покарання та реалізації інших заходів кримінально-правового впливу, діють з метою реалізації кримінально-правової ідеології, їх перелік доволі широкий і не обмежується державними органами.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що суб'єкти впровадження кримінально-правової ідеології поділяються на два види: 1) суб'єкти, які беруть участь у формуванні та впровадженні кримінально-правової ідеології; 2) учасники кримінально-правової ідеології, які діють під впливом кримінально-правової ідеології з метою її реалізації. Суб'єкти, які беруть участь у формуванні та впровадженні кримінально-правової ідеології, поділяються на три види: 1) суб'єкти наділені владними повноваженнями (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Конституційний Суд України, Верховний Суд, Європейський суд з прав людини); 2) суб'єкти, від яких залежить організація спільної діяльності людей (сім'я, освіта, громадськість, церква, та інші громадські організації); 3) суб'єкти, діяльність яких пов'язана зі створенням та розповсюдженням інформації (науковці, представники різних видів мистецтв та засоби масової інформації). Учасники кримінально-правової ідеології поділяються на види за двома підставами: 1) залежно від ставлення до кримінального закону: особи,

які діють в межах кримінального закону; особи, які порушують кримінальний закон; 2) залежно від ролі під час здійснення правосуддя: особи, які беруть участь в кримінальному провадженні; особи, які приймають участь у виконанні покарання та реалізації інших заходів кримінально-правового впливу.

Список використаної літератури:

1. Борисов В. І., Фріс П. Л. Ефективність кримінально-правової політики. *Вісник Асоціації кримінального права*. 2014. № 1 (2). С. 1–18. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/2_1.pdf.
2. Макаренко А. С. Суддівський розсуд при призначенні покарання в Україні: монографія. Одеса: Юридична література, 2013. 272 с.

Ключові слова: кримінально-правова ідеологія, суб'єкти кримінально-правової ідеології, учасники кримінально-правової ідеології, кримінально-правова політика, суб'єкти кримінально-правової політики, учасники кримінально-правової політики, протидія злочинності.

Ключевые слова: уголовно-правовая идеология, субъекты уголовно-правовой идеологии, участники уголовно-правовой идеологии, уголовно-правовая политика, субъекты уголовно-правовой политики, участники уголовно-правовой политики, противодействие преступности.

Key words: criminal law ideology, subjects of criminal law ideology, participants in criminal law ideology, criminal law policy, subjects of criminal law policy, participants in criminal law policy, combating crime.

КУЗЕМБАЄВ ОЛЕКСАНДР СЕРГІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук*

НОРМАТИВНІ ПІДСТАВИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ЗА ЗАРАЖЕННЯ КОРОНАВІРУСОМ SARS-COV-2 (COVID-19)

У зв'язку з поширенням в світі, та Україні зокрема, штаму вірусу SARS-CoV-2, що спричиняє захворювання інфекційною хворобою COVID-19 починаючи з кінця 2019 року, постало питання через небезпеку розвитку захворювання в організмі людини нової коронавірусної хвороби, що наразі не передбачає специфічного лікування, необхідності протидії поширенню серед населення України.

На протидію поширенню нового різновиду тяжкого гострого респіраторного синдрому (SARS) роду бетакоронавірусу під назвою SARS-CoV-2 в Україні були прийняті наступні нормативно-правові акти та зміни до діючого законодавства, в тому числі й кримінального, що виступають нормативними підставами кримінальної відповідальності.

По-перше, наказом МОЗ України від 25.02.2020 «Про внесення зміни до Переліку особливо небезпечних, небезпечних інфекційних та пара-